

1139.

ZARZĄDZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 26 czerwca 1950 r.

o organizacji i funkcjonowaniu kontroli wewnętrznej w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego oraz urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach podległych, wydane w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli na wniosek Ministra Przemysłu Lekkiego.

Na podstawie pkt. 7 uchwały Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1948 r. oraz równobrzmiącej uchwały Rady Państwa z dnia 5 maja 1948 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli wewnętrznej w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych oraz o jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną (Monitor Polski Nr 51, poz. 292 i 293) oraz zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 74) — zarządza się, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Zarządzenie niniejsze ustala szczegółową organizację, zakres działania i funkcjonowania kontroli wewnętrznej w resorcie Ministerstwa Przemysłu Lekkiego oraz zasady jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną.

§ 2. Kontrola wewnętrzna w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego zwana będzie w dalszym ciągu niniejszego zarządzenia „kontrolą”, jej organa — „organami kontroli”, zaś osoby powołane do jej wykonywania — „inspektorami kontroli”.

Określenia te winny być używane we wszystkich przepisach, zarządzeniach, instrukcjach, regulaminach, okólnikach itp. Ministerstwa Przemysłu Lekkiego w odróżnieniu od czynności inspekcji, wykonywanych przez fachowe organa nadzoru (§ 3).

§ 3. Czynności inspekcji (prawo wydawania zarządzeń, odpowiedzialność za nadzorowaną jednostkę, ciągłość czuwania), stanowiące funkcję właściwych fachowych komórek organizacyjnych, zgodnie z punktem 26 powołanej uchwały Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1948 r., sprawowane są przez komórki fachowe — niezależnie od kontroli zorganizowanej i działającej na podstawie niniejszego zarządzenia.

§ 4. Organa kontroli wewnętrznej z wyjątkiem organu na szczeblu Ministerstwa nie mogą obejmować kontrolą planową i systematyczną jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi.

Organa te w uzasadnionych wypadkach mogą przeprowadzać w jednostce organizacyjnej, w skład której wchodzi, kontrole dorywcze na zlecenie kierownika jednostki organizacyjnej lub organu kontroli wyższego stopnia.

II. Organizacja kontroli.

§ 5. Organami kontroli są:

a) w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego — Departament Kontroli, podległy bezpośrednio Ministrowi,

b) w instytucjach i przedsiębiorstwach typu centralnego, podległych bezpośrednio nadzorowi Ministra Przemysłu Lekkiego — Biura Kontroli lub Główne Inspektoraty Kontroli,

c) w przedsiębiorstwach, podległych przedsiębiorstwom typu centralnego — Inspektoraty Kontroli.

Minister Przemysłu Lekkiego po zasięgnięciu opinii Biura Kontroli i Nadzoru Prezydium Rady Ministrów oraz po uzgodnieniu z Ministrem Finansów i Prezesem Najwyższej Izby Kontroli ustala etaty osobowe poszczególnych organów kontroli wewnętrznej.

W razie konieczności — przy zachowaniu powyższego trybu — mogą być utworzone ekspozytury terytorialne Biura Kontroli i Głównych Inspektoratów Kontroli.

W powołanych w przyszłości urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach o dwu- i trzystopniowej strukturze organizacyjnej — będą tworzone organa kontroli wewnętrznej na podstawie każdorazowego zarządzenia Ministra Przemysłu Lekkiego, wydanego za zgodą Prezesa Rady Ministrów i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

§ 6. Całokształtem kontroli w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego i jednostkach podległych w zakresie organizacji, wyszkolenia, planowania, wykonywania kontroli i sprawozdawczości kieruje Dyrektor Departamentu Kontroli w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego, odpowiedzialny przed Ministrem Przemysłu Lekkiego.

§ 7. Do szczególnych obowiązków i uprawnień Dyrektora Departamentu Kontroli Ministerstwa Przemysłu Lekkiego należy:

a) wnioskowanie i opiniowanie w sprawach organizacji organów kontroli oraz w sprawach obsady personalnej na stanowiska inspektorów kontroli (§ 40);

b) współpraca i bezpośrednie uzgadnianie w sprawach kontroli, a szczególnie w sprawie planów i sprawozdawczości kontroli z Najwyższą Izłą Kontroli;

c) wydawanie ogólnych instrukcji, wytycznych itp. w przedmiocie planowania kontroli (§ 22), w szczególności celem uniknięcia zbieżności kontrolowania przez organa różnych stopni kontroli, co do czasu i przedmiotu kontroli oraz wydawania wytycznych, podręczników fachowych, wzorów itp. w sprawie wykonywania kontroli, metodyki kontroli i sprawozdawczości;

d) sprawowanie ogólnego służbowego i fachowego nadzoru nad wykonywaniem kontroli przez organa kontroli wszystkich stopni;

e) prawo zlecania wszystkim organom kontroli, podległym Ministrowi (erstwu) Przemysłu Lekkiego, wykonania określonych czynności kontrolnych, związanych z ich zakresem działania;

f) programowe szkolenie inspektorów kontroli, prowadzenie odpraw, instruktażu i egzaminów.

§ 8. Departament Kontroli Ministerstwa Przemysłu Lekkiego prowadzi centralną ewidencję planów kontroli (§§ 22—24) oraz kontroli, wykonanych na podstawie otrzymanych sprawozdań okresowych (§ 32).

III. Zakres działania organów kontroli.

§ 9. Kontroli wewnętrznej podlegają:

a) wszystkie urzędy i instytucje oraz przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym, podległe Ministrowi Przemysłu Lekkiego lub przezeń nadzorowane;

b) instytucje i przedsiębiorstwa bez względu na ich formę prawną lub organizacyjną, w których Skarb Państwa za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu Lekkiego lub też instytucji i przedsiębiorstw, wymienionych w pkt. a), posiada udziały, akcje, względnie w inny sposób jest zaangażowany;

c) instytucje i przedsiębiorstwa osób fizycznych lub prawnych bez względu na ich formę prawną i organizacyjną, które wykonują zadania zleczone im przez organa państwowe lub przedsiębiorstwa państwowe w zakresie właściwości Ministerstwa Przemysłu Lekkiego;

d) instytucje otrzymujące subwencje i dotacje od Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, lub od urzędów i przedsiębiorstw wymienionych w pkt. a) — w zakresie użycia tych subwencji i dotacji.

§ 10. Minister Przemysłu Lekkiego może zlecić organom kontroli wykonywanie kontroli innych zakładów, instytucji, organizacji i przedsiębiorstw, nie wymienionych w § 9, z tytułu nadanych mu szczególnych uprawnień lub poruczonych mu szczególnych zadań państwowych w zakresie ustawowego działania resortu.

§ 11. Poszczególne organa kontroli (§ 5) są właściwe do wykonywania kontroli:

a) Departament Kontroli Ministerstwa Przemysłu Lekkiego — do kontroli wszystkich jednostek organizacyjnych, urzędów, przedsiębiorstw, instytucji, zakładów, wymienionych w § 9, przy czym jednak do wszczęcia kontroli w komórkach organizacyjnych Ministerstwa Przemysłu Lekkiego — wymagane jest osobne zlecenie Ministra.

Departament Kontroli jest powołany do planowej i systematycznej kontroli oraz do doraźnego badania i sprawowania wykonawstwa w zakresie organizacji, administracji, gospodarki i rzeczowej działalności jednostek (urzędów, instytucji, zakładów i przedsiębiorstw) typu centralnego i na szczeblu bezpośrednio niższym.

Kontrolę pozostałych jednostek przeprowadza w zasadzie wyrywkowo lub w razie konieczności;

b) Biura Kontroli i Główne Inspektoraty Kontroli w instytucjach i przedsiębiorstwach typu centralnego, podległych bezpośrednio nadzorowi Ministra Przemysłu Lekkiego — do kontroli instytucji i przedsiębiorstw bezpośrednio podległych jednostce, w skład której wchodzi.

Kontrolę pozostałych jednostek przeprowadzają w zasadzie wyrywkowo lub w razie konieczności;

c) Inspektoraty Kontroli w przedsiębiorstwach podległych przedsiębiorstwom typu centralnego — do kontroli wszystkich instytucji i przedsiębiorstw, podległych jednostce, w skład której wchodzi.

Każdy organ kontroli wyższego stopnia powołany jest do instruowania, normowania, koordynowania, nadzorowania oraz do kontrolowania działalności podległych mu niższych organów kontroli wewnętrznej.

§ 12. Organa kontroli powołane są do kontrolowania działalności finansowej, gospodarczej i organizacyjno-ad-

ministracyjnej jednostek podległych kontroli z punktu widzenia legalności, planowości, celowości, rzetelności i gospodarności oraz kontrolowania wykonywania przez te jednostki obowiązujących przepisów i zarządzeń.

§ 13. Dla wykonywania powyższych zadań organa kontroli przeprowadzają kontrolę:

- wstępną — czynności zamierzonych,
- faktyczną — czynności dokonywanych,
- następną — czynności dokonanych.

§ 14. Szczegółowy zakres i sposób wykonywania kontroli — ustali instrukcja Ministra Przemysłu Lekkiego, wydana zgodnie z pkt. 8 powołanej na wstępie uchwały Rady Ministrów w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli, a w odniesieniu do spraw finansowych — z Ministrem Finansów. Instrukcja ta winna być przesłana do wiadomości Biura Kontroli i Nadzoru Prezydium Rady Ministrów. Do czasu wydania powyższej instrukcji obowiązuje instrukcja Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 czerwca 1948 r. w punktach, które nie są sprzeczne z niniejszym zarządzeniem.

§ 15. Organa kontroli nie mogą wydawać żadnych zarządzeń ani orzeczeń z wyjątkiem spraw:

- nagłych, podlegających kontroli, a nie cierpiących zwłoki, jeżeli w inny sposób nie można zapobiec szkodzie Skarbu Państwa lub interesu publicznego, zawiadamiając o tym niezwłocznie władze kontrolowanej jednostki,
- dotyczących trybu i zasad wykonywania kontroli przez podległe organa kontroli.

Odpisy wydanych zarządzeń i orzeczeń winny być nadsyłane do właściwych organów Najwyższej Izby Kontroli.

§ 16. Wszystkie sprawy podlegające na podstawie obowiązujących przepisów skierowaniu do władz powołanych do ścigania przestępstw — organa kontroli kierują bezpośrednio do tych władz z wnioskiem o wszczęcie dochodzenia, zawiadamiając jednocześnie zwierzchnika administracyjnego kontrolowanej jednostki, Departament Kontroli oraz właściwy organ Najwyższej Izby Kontroli.

§ 17. Organa i inspektorzy kontroli nie ponoszą odpowiedzialności za stan organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania kontrolowanych jednostek, natomiast są odpowiedzialni za rzetelne stwierdzenie stanu faktycznego i jego odtworzenie.

§ 18. Inspektorzy kontroli legitymują się niezależnie od legitymacji służbowych osobnymi delegacjami, podpisanymi przez kierownika lub zastępcę właściwego organu kontroli. Dyrektor Departamentu Kontroli, wicedyrektorzy, jak również dyrektorzy biur kontroli, główni inspektorzy względnie kierownicy inspektoratów i ekspozytur uprawnieni są do przeprowadzania kontroli w zakresie ich kompetencji bez specjalnego upoważnienia, a tylko z mocy zajmowanego stanowiska, na podstawie legitymacji służbowej.

§ 19. Jednostki podlegające kontroli obowiązane są udzielać organom kontroli w zakresie ich właściwości oraz poszczególnym inspektorom kontroli w związku z ich czynnościami żądanymi wyjaśnień ustnych lub pisemnych, wglądu do ksiąg, akt, dokumentów itp. oraz wszelkiej pomocy i ułatwień służbowych.

Organa kontroli mają prawo wzywania świadków, biegłych i osób interesowanych, w myśl przepisów o postępowaniu administracyjnym.

§ 20. Na żądanie organów kontroli władze i organa Ministerstwa Przemysłu Lekkiego obowiązane są delegować swych pracowników, posiadających specjalne wykształcenie lub wiadomości, do pomocy w czynnościach kontrolnych lub w charakterze rzeczoznawców.

§ 21. Wszystkie departamenty i biura Ministerstwa Przemysłu Lekkiego oraz urzędy i instytucje, zakłady i przedsiębiorstwa typu centralnego — obowiązane są dostarczać Departamentowi Kontroli w ustalonej przezeń liczbie egzemplarzy — odpisy zarządzeń, instrukcji, okólników itp., dotyczących organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania jednostek resortu oraz udzielać informacji w zakresie, przewidzianym uprawnieniami kontroli.

Powyższe stosuje się odpowiednio do uprawnień organów kontroli niższych stopni wobec urzędów, instytucji i przedsiębiorstw ich stopnia.

IV. Planowanie kontroli.

§ 22. Kontrola na wszystkich stopniach jest wykonywana planowo na podstawie okresowych (rocznych i kwartalnych) planów kontroli.

§ 23. Minister Przemysłu Lekkiego zatwierdza po uzgodnieniu z Najwyższą Izłą Kontroli ogólne założenia do okresowego planowania kontroli w całym resorcie, opracowane przez Departament Kontroli na podstawie założeń

programowych Rządu, oceny stanu administracji i gospodarki resortu oraz zgłoszonych wniosków.

Kierownicy komórek organizacyjnych Ministerstwa Przemysłu Lekkiego oraz instytucji i przedsiębiorstw typu centralnego zgłaszają Dyrektorowi Departamentu Kontroli swoje wnioski i uwagi do okresowych planów kontroli.

§ 24. Na podstawie ogólnych założeń do okresowego planowania kontroli organa kontroli wszystkich stopni sporządzają szczegółowe plany kontroli i przedstawiają je do zatwierdzenia kierownikowi jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi.

Niezależnie od tego każdy organ kontroli (oprócz Departamentu Kontroli Ministerstwa) przedstawia swój plan kontroli kierownikowi organu kontroli wyższego stopnia, który jest uprawniony wnosić do planu poprawki wynikające z potrzeby wzajemnego uzgadniania kontroli różnych stopni, jak również niezbędne uzupełnienia do planu. Poprawki te i uzupełnienia są dla organu kontroli niższego stopnia wiążące.

§ 25. Organ kontroli wyższego stopnia jest uprawniony do sprawdzania wykonania planów kontroli organu kontroli stopnia niższego.

§ 26. Niezależnie od kontroli planowych mogą być w uzasadnionych wypadkach przeprowadzane kontrole doraźne, a to na zlecenie kierownika jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi organ kontroli, lub organu kontroli wyższego stopnia, bądź z własnej inicjatywy organu kontroli.

V. Dokumentacja, sprawozdawczość i postępowanie kontrolne.

§ 27. O wyniku swych czynności inspektorzy kontroli sporządzają protokoły z kontroli i sprawozdania pokontrolne. Jeden egzemplarz protokołów winien być pozostawiony w jednostce kontrolowanej. Protokoły z kontroli, dwustronnie podpisane, stanowią stwierdzenie faktów ujawnionych w toku kontroli.

Do protokołu władza kontrolowana ma prawo wpisać zastrzeżenia lub nadesłać dodatkowe wyjaśnienia w ustalonym terminie. W razie braku zastrzeżeń winna być o tym poczyniona wzmianka w protokole.

§ 28. Sprawozdania pokontrolne zawierają analizę i ocenę stwierdzonego protokołem stanu faktycznego, ustalenie odpowiedzialności i omówienie okoliczności, mających wpływ na stan organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania jednostek kontrolowanych, jak również wnioski co do poprawy stwierdzonego stanu faktycznego oraz co do sposobu odzyskania strat i ukarania winnych.

Sprawozdania pokontrolne podpisuje tylko inspektor przeprowadzający kontrolę i przedstawia je organowi kontroli, który zlecił kontrolę.

§ 29. 1. Organa kontroli kierują wnioski do władzy przełożonej jednostki kontrolowanej, bądź do kierownika jednostki kontrolowanej, na podstawie tych wniosków władze przełożonej lub kierownik wydaje zarządzenia, za które ponoszą pełną odpowiedzialność. Organa kontroli mają prawo domagać się terminowego powiadomienia o wydanych zarządzeniach i o ich wykonaniu, co nie dotyczy wniosków, przedkładanych przez Departament Kontroli — Ministrowi Przemysłu Lekkiego.

2. Organa kontroli mogą występować z wnioskami pokontrolnymi jedynie do władz równego lub niższego szczebla. W razie potrzeby bezpośredniego wystąpienia do władz przełożonych jednostki, w skład której wchodzi wnioskujący organ kontroli, wystąpienia na wniosek tego organu dokonuje organ kontroli wyższego stopnia.

W razie nieuwzględnienia wniosków organu kontroli przez władze równego lub niższego szczebla, rozstrzyga wspólny przełożony.

§ 30. 1. W razie rozbieżności zdań między kierownikiem organu kontroli a jego zwierzchnikiem (władzą administracyjną) w związku z wydaniem lub wykonaniem zarządzeń pokontrolnych, kierownikowi organu kontroli służy odwołanie do kierownika wyższego stopnia kontroli. Kierownik organu kontroli wyższego stopnia decyduje wówczas o przedstawieniu sprawy do rozstrzygnięcia swemu zwierzchnikowi jako przełożonemu władzy administracyjnej jednostki kontrolowanej.

2. Jeżeli zwierzchnia administracyjna władza organu kontroli wyda zarządzenie, wynikające z wniosków kontroli lub w sprawie sprawowania kontroli mimo sprzeciwu kierownika tego organu kontroli, zarządzenie to winno być wykonane, ale kierownik organu kontroli obowiązany jest niezwłocznie donieść o tym kierownikowi wyższego stopnia kontroli.

§ 31. Odpisy swych ważniejszych wystąpień oraz spra-

wozdania okresowe z własnej działalności organa kontroli kierują do organów kontroli wyższego stopnia.

Wyniki kontroli, związane z wykonywaniem budżetu, organa kontroli przesyłają do wiadomości Komisji Oszczędnościowej w Ministerstwie Finansów za pośrednictwem Departamentu Kontroli Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, któremu przesyłają bezpośrednio sprawozdania.

§ 32. Na podstawie wyników kontroli, dokonanych przez Departament oraz sprawozdań z kontroli dokonanych przez terenowe organa kontroli — Dyrektor Departamentu Kontroli M. P. L. przedstawia Ministrowi roczne i kwartalne sprawozdania z działalności i wyników kontroli w całości resortu.

VI. Współdziałanie kontroli wewnętrznej z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Przemysłu Lekkiego.

§ 33. Między organami kontroli wewnętrznej a innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Przemysłu Lekkiego (w szczególności komórkami załatwiającymi sprawy organizacyjne i budżetowe) powinien istnieć stały wzajemny kontakt, oparty na ścisłym współdziałaniu oraz systematycznej wymianie informacji, wniosków, osiągnięć i zamierzeń.

§ 34. Przedstawiciele Departamentu Kontroli oraz organów kontroli wewnętrznej biorą udział w ważniejszych konferencjach, odprawach i zjazdach kierowników jak i pracowników jednostek organizacyjnych Ministerstwa Przemysłu Lekkiego.

§ 35. W miarę potrzeby przedstawiciele komórek organizacyjnych Ministerstwa Przemysłu Lekkiego biorą udział w zjazdach i konferencjach, organizowanych przez kontrolę wewnętrzną.

Zadaniem tych konferencji winno być:

- koordynowanie działalności organów kontroli z innymi komórkami organizacyjnymi;
- ustalanie wniosków i wytycznych do zarządzeń potrzebnych dla usunięcia braków i niedociągnięć w poszczególnych jednostkach organizacyjnych;
- omawianie wykonania planów działalności kontrolnych i inspekcyjnych za okres ubiegły.

Protokoły ze zjazdów i konferencji winny być przedkładane Departamentowi Kontroli Ministerstwa Przemysłu Lekkiego.

VII. Współpraca z kontrolą państwową, skarbową i bankową oraz władzami powołanymi do ścigania przestępstw.

§ 36. 1. Najwyższa Izba Kontroli koordynuje działalność organów kontroli wewnętrznej z działalnością własną i działalnością organów kontroli społecznej rad narodowych.

Z tego tytułu Najwyższa Izba Kontroli jest uprawniona do udzielania kontroli wewnętrznej wiążących wytycznych co do opracowywania okresowych planów kontroli, wprowadzania do ustalonych już planów poprawek i uzupełnień, zlecenia kontroli dorywczych, nieprzewidzianych w planach kontroli wewnętrznej, a ponadto do sumowania i oceny wyników kontroli, przeprowadzonych przez organa kontroli wewnętrznej.

2. Organa kontroli wewnętrznej współpracują z Najwyższą Izbą Kontroli przez:

a) nadsyłanie przez organa kontroli jednostek organizacyjnych, podległych Ministrowi Przemysłu Lekkiego, do właściwych organów Najwyższej Izby Kontroli okresowych planów pracy, okresowych sprawozdań z czynności oraz sprawozdań z kontroli w sprawach o szczególnym znaczeniu dla interesów Państwa — a także na żądanie Najwyższej Izby Kontroli i jej delegatur — wszelkich materiałów z dokonanych czynności kontrolnych.

Formy i terminy składania planów kontroli i okresowych sprawozdań z działalności organów kontroli wewnętrznej oraz tryb zlecenia przez Najwyższą Izbę Kontroli przeprowadzania kontroli dorywczych ustala instrukcja Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, wydana w porozumieniu z Prezsem Rady Ministrów;

b) powiadamianie przez wszystkie organa kontroli wewnętrznej delegatur Najwyższej Izby Kontroli o rozpoczęciu kontroli w terenie;

c) udział we wspólnych kontrolach:

- inicjowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli i przeprowadzanych pod kierownictwem przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli w zespołach, złożonych z przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli i kontroli wewnętrznej, lub Najwyższej Izby Kontroli, kontroli wewnętrznej i kontroli społecznej rad narodowych,

